

מפרט התכנים מתוך תוכנית הלימודים המתעדכנת בערבית לבתי הספר העבריים

להלן תכני הלימוד בערבית ונושאי תרבות ערב ועולם הערבים והאסלאם, החל משנת הלימודים תשפ"ד, בכל שכבות הגיל ולפי כיתות הלימוד, מתוך תוכנית הלימודים המתעדכנת בתחום הדעת ערבית לבתי הספר העבריים.

אנו בשלבי עדכון ת"ל בהתאם למסגרת האירופאית המשותפת להתייחסות לשפות (CEFR) * ולכשיסתיים התהליך, נעדכן בעניין.

כיתה ז' – שנת הלימודים הראשונה 3 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

- ✓ האותיות (הוראת האותיות תסתיים עד סוף שנת הלימודים הראשונה), התנועות, סימני הכתב, הספרות 0987654321 .
- ✓ כל האותיות בשפה הערבית בדפוס ובכתב יד (בכל צורות כתיבתן המשתנות על-פי מקומן במילה).
- ✓ התנועות הקצרות (اَ-, اِ-, اُ-), הארוכות (أَ-, أُ-, أُ-) ואת סימן היעדר תנועה – "ספון" (ْ-).
- ✓ סימני הכתב: המְזָה (ء), וְצֻלָה (أ), שְדָה (ة), תֵאֵא' מְרְבֻטָה (ة), אֵלֶף מְקֻצֶרֶה (ة), אֵלֶף קֻטְנָה (ة), אֵלֶף מְדָה (أ), תְנִיין פְתִיחָה (أ) (במילים שנלמדו בלבד).
- ✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגר המילים לכיתות ז'. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.
- ✓ נושאים דקדוקיים – יילמדו בהקשר טקסטואלי: ה"א הידיעה (ال), תֵאֵא' מְרְבֻטָה, כינויי הקניין (צורות היחיד), כינויי רמז לקרוב (هَذَا، هُنَا، هُنَا)، נטיית העבר (الْمَاضِي) של בניין فعل (1) בגופי היחיד (כולל שלילת העבר)

שיח בין-אישי – ערבית דבורה (בפריסה של שלוש שנים):

מומלץ ללמד את הנושאים בערבית דבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם תוך ניהול שיחה בסיסית סביב מגוון נושאים: ברכות, מילות נימוס, היכרות, המשפחה הגרעינית, הבית וחדריו, ימי השבוע, מספרים ותאריכים, פתגמים ומטבעות לשון (צבעים יילמדו בהקשר לנושאי השיח).

תרבות:

מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית: מְחֻמַד – נביא האסלאם; אֵלֶקְרָאן – הספר הקדוש למוסלמים; מְכָה ומעמדה באסלאם; ירושלים ומעמדה באסלאם; חמש מצוות היסוד באסלאם (أركان الإسلام) – העדות, התפילה, הצדקה, הצום והעלייה לרגל; מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון: עיר הבירה, המטבע, העומד בראש המדינה ותוארו (נשיא/מלך) ושיטת הממשל.

* CEFR – מסגרת התייחסות אירופית משותפת לשפות : למידה, הוראה והערכה.

כיתה ח' – שנת הלימודים השנייה 3 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

- ✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגרי המילים של כיתה ז' ושל כיתה ח'. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.
- ✓ נושאים דקדוקיים – יילמדו בהקשר טקסטואלי: כינויי הקניין (צורות הרבים), נטיית העבר (أَلْمَاضِي) של בניין فعل (1) בגופי הרבים, אותיות השמש, כינוי רמז לקרוב (هُؤْلَاء).
- ✓ לידיעה פסיבית: סדר המילים במשפט הפועלי, דרכי יידוע שמות העצם (ה"א הידיעה, כינוי הקניין, נסמך בסמיכות)

שיח בין-אישי – ערבית דבורה (בפריסה של שלוש שנים):

מומלץ ללמד את הנושאים בערבית דבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם תוך ניהול שיחה בסיסית סביב מגוון נושאים: ברכות, מילות נימוס, מקום מגורי, המשפחה המורחבת, תיאור הכיתה, חגים, פתגמים ומטבעות לשון (צבעים יילמדו בהקשר לנושאי השיח).

תרבות:

מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית: מרכזיים מן המורשת הערבית: חמש מצוות היסוד באסלאם (أركان الإسلام) – הרחבה; החגים באסלאם – عيد الأضحى, عيد الفطر; מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון: הערים המרכזיות, אתרים מיוחדים במדינות, אישים מפורסמים (מנהיגים, סופרים, משוררים, שחקנים, זמרים).

כיתה ט' – שנת הלימודים השלישית 3 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

- ✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגרי המילים של כיתות ז', ח' ו-ט'. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.
- ✓ שימוש במילון ערבי-עברי.
- ✓ נושאים דקדוקיים – יילמדו בהקשר טקסטואלי: ריבוי שאיננו מצוין בני אדם, בניין فعل (1) – נטיית העבר (أَلْمَاضِي) – חזרה, הווה-עתיד (أَلْمُضَارِع), ציווי (أَلْمَمْر), בינוני פועל (إِسْمُ أَلْفَاعِل), בינוני פועל (إِسْمُ أَلْمَفْعُول), סדר המילים במשפט.
- ✓ ידיעה פסיבית: תנועות העדר, ערך היתרון, יאא' (אל) נְסָבָה (י' היחס)

שיח בין-אישי – ערבית דבורה (בפריסה של שלוש שנים):

מומלץ ללמד את הנושאים בערבית דבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם תוך ניהול שיחה בסיסית סביב מגוון נושאים: ברכות, בני המשפחה ועיסוקם, פריטי לבוש, ארוחת הבוקר, פתגמים ומטבעות לשון (צבעים יילמדו בהקשר לנושאי השיח).

תרבות:

עדות ודתות בישראל: מוסלמים, נוצרים, דרוזים, בדווים, צ'רקסים; מקומות היישוב, האתרים והמקומות המקודשים, החגים והמנהגים.

סיכום הנושאים בערבית הדבורה הנלמדים בכיתות ז' – ט':

ברכות, מלות נימוס, היכרות, משפחה גרעינית ומורחבת, הבית וחדריו, מקום מגוריו, תיאור הכיתה, תיאור חדרי, חגים, ימי השבוע, פתגמים ומטבעות לשון, בני משפחה ועיסוקם, ארוחת הבוקר, מספרים ותאריכים, לבוש וצבעים. הערה: מומלץ ללמד את הנושאים בערבית הדבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שיילמדו בכללותם.

כיתה י' – שנת הלימודים הרביעית 3 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

- ✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגרי המילים של כיתות ז', ח', ט' ו-י'. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.
- ✓ שימוש במילון ערבי-עברי.
- ✓ כותרות, קטעי עיתונות, אקטואליה וידיעות מן התקשורת והמדיה החברתית, קטעי קריאה מסוגות שונות.
- ✓ נושאים דקדוקיים – יילמדו בהקשר טקסטואלי: חזרה על החומר שנלמד בחטיבת הביניים – ה"א הידיעה (א), אותיות השמש, תנועות העזר, כינויי הקניין, כינויי רמז לקרוב (هَذَا، هَذِهِ، هُوَ/لِأَنَّ)، ריבוי שאינו מצוין בני אדם, סדר המילים במשפט, דרכי יידוע שמות העצם (ה"א הידיעה, כינוי קניין, נסמך בסמיכות), ערך היתרון (לידיעה פסיבית).
- ✓ נושאים תחביריים לידיעה אקטיבית: כינויי הזיקה (במשפטי صِلَة בלבד), יא' (אל) نَسَبًا (י' היחס), התאמת השמות, התארים והכינויים (זכר/נקבה).
- ✓ לידיעה פסיבית: כינויי רמז לרחוק (ذَلِكَ، تِلْكَ)، המספר היסודי 3-10, המספר הסודר 10-1, כינויי המושא.

✓ **פועל - לידיעה אקטיבית:** גזרת השלמים בעשרת הבניינים – נטיית הפועל בעבר, הווה-עתיד, ציווי, בינוני פועל, בינוני פעול וצורת המקור-מצדר (ללא השינויים בבניין إفتعل-8 וללא בניין 9).

שיח בין-אישי בערבית הדבורה:

✓ חזרה על הנושאים שנלמדו בחטיבת הביניים: ברכות, מילות נימוס, היכרות, בני משפחה גרעינית ומורחבת, הבית וחדריו, מקום מגוריו, תיאור הכיתה, תיאור חדרו, חגים, ימי השבוע, פתגמים ומטבעות לשון, בני משפחה ועיסוקם, ארוחת הבוקר, המספרים ותאריכים, לבוש וצבעים.

✓ סיכום הנושאים הנלמדים בכיתות י"א-י"ב:

❖ היכרות אישית והצגה עצמית: אני ומשפחתי, ביתי וחדרי, בית ספרי ונושאי לימודי, תחביבי.

שיח מורחב בנושאים הבאים: מאכלים, מסעדה ומתכונים, אצל הרופא, פרטי לבוש וצבעים, קניות בשוק/בחנויות/באינטרנט, סדרות וסרטים, טיול שהשתתפתי בו או טיול מתוכנן לעתיד, מושגי זמן וסדר יום, מזג האוויר, מקומות בילוי, רשתות חברתיות ואתרי חדשות.

[הערה: מומלץ ללמד את הנושאים בערבית הדבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם.]

תרבות:

ירושלים ומעמדה באסלאם; הכרה של סופר/ת, משורר/ת, מוזיקאי/ת או יוצר/ת ערבי/ה ו/או אחת מיצירותיו/ה הבולטות.

כיתה י"א – שנת הלימודים החמישית 6 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגרי המילים של כיתות ז', ח', ט', י' ו-י"א. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.

✓ שימוש במילון ערבי-עברי.

✓ כותרות, קטעי עיתונות, אקטואליה וידיעות מן התקשורת והמדיה החברתית, קטעי קריאה מסוגות שונות.

✓ נושאים דקדוקיים ותחביריים – יילמדו בהקשר טקסטואלי נוסף על התכנים שנלמדו בכיתה י':

✓ לידיעה אקטיבית:

- ❖ **פועל:** שינויים בבניין 8 (إِفْتَعَلَ), עתיד מקוצר/מג'זום (أَلْمَضَارِعُ الْمَجْزُومُ), עתיד מנצוב (أَلْمَضَارِعُ الْمَنْصُوبُ), צורת הסביל (أَلْمَجْهُولُ) בבניינים 1-10 (כולל הגזרות הנלמדות), גזרות הפועל – ע"ע/כפולים (أَلْمَضَاعَفُ), פ"ו-פ"י (أَلْمِثَالُ).
- ❖ **תחביר:** הניקוד הסופי (أَلْعَرَابُ), משפטי זיקה (صِلَّة, صِلَّة), إِنَّ وَأَخَوَاتُهَا – המיליות إِنَّ, أَنْ, لَأَنَّ, لَكَنَّ, ריבוי שלם זכר ונקבה.
- ✓ **לידיעה פסיבית:** הבעת הסביל באמצעות تَمَّ + מצדר, צורות הזוגי (أَلْمُنْتَنِي) בשם ובתואר, ערך היתרון וההפלגה (أَفْعَلُ التَّفْضِيلُ), كَانَ وَأَخَوَاتُهَا – הפעלים كان, أَصْبَحَ.
- ✓ **לידיעה ברמה טקסטואלית בלבד (בהקשר טקסטואלי):**
- המרה למצדר, ששת השמות (إِسْم, إِبْن, إِبْنَة, إِمْرَأَة, إِنْثَان, إِنْثَانَة), إِنَّ وَأَخَوَاتُهَا – המיליות كَأَنَّ, لَيْتَ, لَعَلَّ, המספר המונה (أَلْعَدَدُ الْأَصْلِيّ), המספרים 1-10 בזכר ובנקבה, עשרות שלמות, השם הנמנה.
- ספרות ערבית מודרנית:** למידה של יצירה ספרותית אחת מתוך רשימת היצירות (סיפורים קצרים וקטעי שירה) המאושרת.
- שיח בין-אישי בערבית הדבורה:** הנושאים הנלמדים בכיתות י"א-י"ב:
- ❖ היכרות אישית והצגה עצמית: אני ומשפחתי, ביתי וחדרי, בית ספרי ונושאי לימודי, תחביבי.
- שיח מורחב בנושאים הבאים: מאכלים, מסעדה ומתכונים, אצל הרופא, פרטי לבוש וצבעים, קניות בשוק, בחנויות ובאינטרנט, סדרות וסרטים, טיול שהשתתפתי בו או טיול מתוכנן לעתיד, מושגי זמן וסדר יום, מזג האוויר, מקומות בילוי, רשתות חברתיות ואתרי חדשות.
- ❖ פרויקט ספרותי ופרויקט אקטואלי: ההנחיות מצוינות ברשימת הנושאים של כיתה י"ב.
- [**הערה:** מומלץ ללמד את הנושאים בערבית הדבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם].

כיתה י"ב – שנת הלימודים השישית 6 ש"ש

מפרט התכנים – פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם:

שפה:

- ✓ אוצר מילים – המילים תילמדנה מתוך מאגרי המילים של כיתות ז', ח', ט', י', י"א ו-י"ב. סדר הוראת המילים יהיה בהתאם לשיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.
- ✓ שימוש במילון ערבי-עברי.
- ✓ כותרות, קטעי עיתונות, אקטואליה וידיעות מן התקשורת והמדיה החברתית, קטעי קריאה מסוגות שונות.
- ✓ מאמרים משתנים.
- ✓ נושאים דקדוקיים ותחביריים – יילמדו בהקשר טקסטואלי בנוסף לתכנים שנלמדו בכיתה י"א:
- ✓ **לידיעה אקטיבית:**

- ❖ **פועל:** ע"ו-ע"י (أَلْجَوْف), ל"ו-ל"י (أَلتَّقِص) – נטיית העבר והעתיד לידיעה אקטיבית (נטיית יתר הצורות לידיעה פסיבית).
- ❖ **תחביר:** كَانْ وَأَخَوَاتُهَا – המיליות كان, لَيْسَ, أَصْبَحَ (הפעלים صَارَ وَبَقِيَ לידיעה פסיבית), לא לשלילה מוחלטת (لا التَّافِيَّةَ لِلْجِنْسِ), كَمْ + השם ביחיד.
- ✓ **לידיעה פסיבית:** תיאור מצב (حال), משפט מצב (جُمْلَةٌ خَالِيَّةٌ), תיאור זמן (ظَرْفٌ زَمَان), תיאור מקום (ظَرْفٌ مَكَان), תיאור אופן (أَلْمَفْعُولُ الْمُطَّلَق), מא ההתפעלות (مَا التَّعْجُب).
✓ **לידיעה ברמה טקסטואלית בלבד (בהקשר טקסטואלי):**
- בעלי ההמזה (أَلْمَهُمُوز), חמשת השמות (أَلْأَسْمَاءُ الْخَمْسَةُ) – השמות أَب, أَخ, ذُو, תיאור סיבה/תכלית (أَلْمَفْعُولُ لَهْ/لِأَجْلِهِ), תיאור ההבחנה (أَلتَّمْيِيز), משפט תנאי (جُمْلَةٌ شَرْطِيَّة) בחיוב ובשלילה (إِنْ, إِذَا, مَنْ), ביטול השפעת התנאי (ف).
- ספרות ערבית מודרנית:** למידה של שתי יצירות ספרותיות מתוך רשימת היצירות (סיפורים קצרים וקטעי שירה) המאושרת.
- ספרות ערבית קלאסית ו/או פרקי קוראן:** הקטעים יילמדו וידונו כחלק מרכיב ההערכה החלופית (פרויקטים בכתב): יש ללמד שבע סורות מן הקוראן או שישה קטעים בערבית קלאסית לבחירה או שלוש סורות מן הקוראן ושלושה קטעים בערבית קלאסית לבחירה. (מומלץ כי הקטעים הקלאסיים הנבחרים ייצגו תקופות שונות.)

תרבות:

אירועים נבחרים בתולדות האסלאם – הכרת הרקע ההיסטורי של הקטעים הקלאסיים הנלמדים, קוראן – הכרת הספר הקדוש למוסלמים: ירידת הקוראן על-פי המסורת המוסלמית, עריכתו, מבנהו, ההבדלים העיקריים בין הסורות מתקופת מכה לבין הסורות מתקופת אלמדינה.

שיח בין-אישי בערבית הדבורה:

✓ סיכום הנושאים הנלמדים בכיתות י"א-י"ב:

- ❖ היכרות אישית והצגה עצמית: אני ומשפחתי, ביתי וחדרי, בית ספרי ונושאי לימודי, תחביבי.
- שיח מורחב בנושאים הבאים: מאכלים, מסעדה ומתכונים, אצל הרופא, פרטי לבוש וצבעים, קניות בשוק/בחנויות /באינטרנט, סדרות וסרטים, טיול שהשתתפתי בו או טיול מתוכנן לעתיד, מושגי זמן וסדר יום, מזג האוויר, מקומות בילוי, רשתות חברתיות ואתרי חדשות.
- ❖ פרויקט ספרותי (י"א-י"ב): שיח בעל-פה סביב יצירה ספרותית מודרנית שנלמדה (סיפור קצר או שיר). השיח יכול את תוכן היצירה וייתחס לסוגיות, לערכים ולמסרים הנשקפים מתוכה.
- ❖ פרויקט אקטואלי (י"א-י"ב): שיח בעל-פה סביב נושא אקטואלי שנלמד (בזיקה למאמר, לכתבה או לידיעה). השיח יכול את תוכן הנושא וייתחס לסוגיות, לערכים ולמסרים הנשקפים מתוכו.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אנף א' - שפות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אנף שפות

הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם לבתי הספר העבריים

הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם
לבתי הספר העבריים
التفتيش على تعليم اللغة العربية وعالم العرب والإسلام
للمدارس العبرية

[הערה: מומלץ ללמד את הנושאים בערבית הדבורה בהתאם לרמת הלימוד. עם זאת, למורה ניתנת גמישות לשנות את סדר הוראת הנושאים בתנאי שהנושאים יילמדו בכללותם].